

Filmoteka Szkolna

Temat lekcji: Film dokumentalny Krzysztofa Kieślowskiego „Siedem kobiet w różnym wieku” jako metafora prawdy o dramacie ludzkiego życia

Opracowanie: Danuta Górecka (Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego)

Etap edukacyjny: szkoła podstawowa (klasy 7-8), szkoła ponadpodstawowa

Przedmiot: język polski, etyka

Czas: 2 godziny lekcyjne

Cele:

Podczas zajęć uczeń:

- doskonali umiejętność analizy i interpretacji dzieła filmowego
- porównuje różne teksty kultury
- przywołuje właściwe konteksty, potrzebne do pełniejszego zrozumienia filmu
- uczy się we współpracy
- formułuje wnioski
- wypowiada się na określony temat
- doskonali umiejętność dyskusowania

Metody i techniki pracy:

pogadanka heurystyczna oraz metody i techniki aktywizujące np. „burza mózgów”, dyskusja, praca z tekstem.

Forma pracy:

praca z całym zespołem klasowym, a także praca w małych grupach (pięciosobowych lub sześciosobowych).

Środki dydaktyczne:

arkusze papieru, mazaki, dodatkowe materiały wspomagające przygotowane przez nauczyciela, fotosy z analizowanych filmów.

Przebieg zajęć:

1. **Wprowadzenie do zajęć** – nauczyciel na tablicy zapisuje temat w postaci niedokończonej: **Film Krzysztofa Kieślowskiego „Siedem kobiet w różnym wieku” jako metafora...;** oraz informuje uczniów, że ich zadaniem będzie domknięcie tak sformułowanego tematu w toku lekcji.
2. **Pokaz filmu** – przed projekcją nauczyciel podaje uczniom najważniejsze informacje o tej dokumentalnej opowieści ([patrz broszura nr 8, Metafory prawdy, s. 6](#)).
3. **Omówienie filmu** – uczniowie streszczają poszczególne części filmu, notują swoje spostrzeżenia w zeszycie. Zapis może przybrać postać tabeli:

Filmoteka Szkolna

	Dzień tygodnia	Zawartość treściowa
1.	CZWARTEK	Kilkuletnia dziewczynka ćwiczy w szkole baletowej.
2.	PIĄTEK	Nieco starsza tancerka wykonuje intensywny trening.
3.	SOBOTA	Nastoletnia baletnica tańczy na próbie dużego zespołu.
4.	NIEDZIELA	Tancerka występuje na scenie, jest u szczytu swoich artystycznych możliwości.
5.	PONIEDZIAŁEK	Ciągle młoda baletnica z wyraźnym wysiłkiem tańczy podczas próby. Dostaje zadyszki, nie nadąża za partnerem.
6.	WTOREK	Starzejąca się baletnica może występować jedynie w epizodycznych rolach i tylko w przypadku niedyspozycji młodszej koleżanki. Opuszcza miejsce próby i czeka na swoją kolej w korytarzu wraz z innymi tancerkami znajdującymi się w podobnej sytuacji.
7.	ŚRODA	Starsza pani (była tancerka) uczy małe dziewczynki w szkole baletowej. Są to te same uczennice, które przedstawiono w pierwszej scenie, ale teraz kamera skupia się na instruktorce

4. **Praca w grupach** - nauczyciel zawiesza na tablicy siedem kartek z nazwami dni tygodnia (zaczynając od czwartku), dzieli klasę na pięć lub sześć grup i omawia zadanie, które należy wykonać.

Instrukcja dla uczniów

Waszym zadaniem jest zatytułowanie każdej z siedmiu części filmu. Zadbajcie o to, aby tytuły odnosiły się nie tylko do treści poszczególnych scen, ale również oddawały ich ukryty sens. Musicie zastanowić się, co czują bohaterki kolejnych sekwencji, w jakiej sytuacji się znajdują. Tytuły powinny być krótkie, ale wyraziste. Każdy tytuł zapiszcie na osobnej karcie papieru. Pracę należy wykonać w ciągu 15 minut.

5. **Prezentacja efektów pracy grupowej** - sprawozdawcy grup kolejno podchodzą do tablicy, zawieszają pod kolejnymi dniami tygodnia karty z propozycjami tytułów. Odczytują je głośno, krótko omawiają (tworzy się w ten sposób swoisty komentarz do filmu, który pomoże określić metaforyczny sens utworu).

Czwartek	Piątek	Sobota	Niedziela	Poniedziałek	Wtorek	Środa
Pierwsze kroki w szkole baletowej	Gorzki smak bólu i trudu codziennych ćwiczeń	W oczekiwaniu na występ	Moment spełnienia	Zapowiedź klęski	Odsunięcie na boczny tor	Pogodzić się z losem

6. Pogłębienie interpretacji filmu.

Nauczyciel zadaje uczniom szereg pytań, które pomogą w pełniejszym odczytaniu tej dokumentalnej opowieści.

- *Co łączy bohaterki poszczególnych części? (koniecznie trzeba zwrócić uwagę na efekt, jaki uzyskał reżyser, ukazując tancerki w różnym wieku, ale o podobnych rysach twarzy i tym samym kolorze włosów);*
- *Co oznaczają poszczególne dni tygodnia?*
- *Dlaczego reżyser zaczął swoją opowieść od czwartku, a zakończył w środę?*
- *Co symbolizuje niedziela, która wypada w środku?*

Warto w tym momencie zajęć przytoczyć słowa montażystki filmu - Lidii Zonn, wyjaśniające, czym kierował się reżyser, nadając swojemu dziełu tak oryginalną kompozycję ([patrz broszura nr 8, *Metafory prawdy*, s. 11,12](#)).

Nauczyciel zamyka tę część lekcji, prosząc uczniów o dokończenie zdania:

„Siedem kobiet w różnym wieku” to film o

Uczniowie zgłaszają swoje propozycje, które zapisywane są na tablicy:

o ludzkim losie, o smutku przemijania, o trudzie twórczej pracy, o cenie, którą płacimy za swoje pasje, o niszczycielskim działaniu czasu, o kolejnych stadiach ludzkiego losu, o dramacie ludzkiej egzystencji.

Najczęściej zgłaszana propozycja posłuży dopełnieniu tematu zajęć (dopisujemy brakujące słowa).

Nauczyciel może w tym miejscu przystąpić do oceny pracy uczniów i objaśnienia pracy domowej. Jeśli jednak czas na to pozwala, warto przywołać pewne konteksty („Siedem kobiet w różnym wieku” to także film o balecie, stąd pomysł, aby zestawić obraz Kieślowskiego z dziełami Edgara Degasa (np. „Primabalerina”, „Błękitne tancerki”, „Lekcja tańca”, „Dwie niebieskie tancerki”, „Baletnice w różu”, „Mała czternastoletnia tancerka”) i zapytać uczniów, co łączy tych dwóch artystów.), które wzbogacą odczytanie filmu.

7. Praca domowa (do wyboru):

- *Życie jak dni tygodnia...* Napisz tekst, którego głównym tematem będzie przemijalność ludzkiego życia (może to być wiersz, opowiadanie, dialog).
- *„Nie gracia, nie pełnia kształtów czy też rozkwit interesują reżysera, ale następstwo koniecznych stadiów, cykl, który degraduje...”* napisał Vincent Amiel (francuski krytyk). Czy zgadzasz się z tą opinią? Uzasadnij swoje zdanie, odwołując się do filmu „Siedem kobiet w różnym wieku”.
- Zachęć swojego kolegę lub koleżankę do obejrzenia filmu „Siedem kobiet w różnym wieku”. Na jakie walory dzieła Kieślowskiego zwrócisz ich uwagę?

Uzupełnienie:

Warto znaleźć czas, by podsumować uczniowskie rozważania nad trzema filmami znajdującymi się na tej płycie Filmoteki Szkolnej, zastanawiając się wspólnie, co łączy reżyserów tych filmów, a co ich od siebie różni.

Podobieństwa:

- umiejętność wnikliwej analizy rzeczywistości,
- umiejętność refleksyjnego spojrzenia na świat i człowieka,
- umiejętność nadawania swoim utworom znaczenia metaforycznego,
- umiejętność zawarcia w krótkiej formie filmowej bogactwa treści,
- perfekcjonizm warsztatowy.

Różnice:

- odmienny sposób uprawiania sztuki kina dokumentalnego.

Ćwiczenie

(Teksty do ćwiczenia opracowano na podstawie broszury nr 8, *Metafory prawdy*.)

Nauczyciel dzieli klasę na grupy. Każdy zespół otrzymuje trzy omówienia ukazujące różne sposoby uprawiania sztuki kina dokumentalnego. Zadaniem grup jest przyporządkowanie tych omówień konkretnym filmom, poznanym na zajęciach.

O jaki film chodzi? Podaj tytuł i nazwisko reżysera.

I.

Jest to dokument, który dobrze wpisuje się w tendencję dominującą w polskim kinie lat 70., polegającą na metaforyzacji przekazu. Reżyser filmu posługuje się metodą dokumentalnej obserwacji, jednocześnie wzbogaca swoje dzieło o sens metaforyczny, odnoszący się do prawd uniwersalnych.

II.

Film ten należy do nurtu w polskim filmie określanym mianem dokumentu kreacyjnego. Twórcy, wpisujący się w ten nurt, wykorzystują wyraziste środki ekspresji wizualnej i dźwiękowej, przez długi czas zarezerwowane wyłącznie dla kina fabularnego czy eksperymentalnego, nie unikają również inscenizacji.

III.

Reżyser posłużył się tu metodą „filmu półotwartego”. Film tego rodzaju istnieje pomiędzy formułą filmu otwartego i zamkniętego. W przypadku dokumentu otwartego filmowiec otwarty jest na rzeczywistość przed kamerą - niczego w niej nie zmienia ani nie inscenizuje. Przykładem filmu zamkniętego jest film montażowy - reżyser posługuje się materiałem zdjęciowym, który już istnieje (np. korzysta ze starych kronik filmowych). Film półotwarty polega na analitycznej obserwacji rzeczywistości przetworzonej, zagęszczonej, traktowanej później w czasie realizacji jako rzeczywistość istniejąca. Reżyser prowokuje wydarzenia, by ujawnić pewien aspekt rzeczywistości obecny w niej, ale ukryty.